[1]भासुरः[A], [2]भास्वरः[B], [3]भाः-भासौ-भासः, [4]भासा, ण्यन्तात् शतरि [C]उद्भासयन्, [5]उद्भासी, इमानि रूपाण्यधिकान्यत्रेति विशेषः।

(1159) "भिक्ष भिक्षायाम् अलाभे लाभे च"

(I-भ्वादिः-606. सक. सेट्. आत्म.) [अ]

'—याच्ञायाम्......' इति सर्वेषु कोशेषु दृष्टः पाठः।

भिक्षकः-क्षिका, भिक्षकः-क्षिका, बिभिक्षिषकः-षिका, बेभिक्षकः-क्षिका; इत्यादीनि सर्वाण्यपि रूपाणि भौवादिकधिक्षतिवत् (898) ज्ञेयानि। [6]भिक्षाकः, [7]भिक्षुः[E], [8]तण्डुलभिक्षः, इत्यादीनि रूपाणि अस्य धातोः

---

1. 'भञ्जभास—' (3-2-161) इति घुरच्प्रत्ययः तच्छीलादिषु कर्तृषु भवति।
2. 'स्थेशभास—' (3-2-175) इति तच्छीलादिषु कर्तृषु वरच्प्रत्ययः। 'अनुदात्तेतश्च हलादेः' (3-2-149) इति प्राप्तस्य युचोऽपवादोऽयम्। 'नेड् वशि-कृति' (7-2-8) इतीण्निषेधः।
3. तच्छीलादिषु कर्तृषु 'भ्राजभास—' (3-2-177) इत्यादिना क्विप्प्रत्ययः। 'ताच्छीलिकेषु ताच्छीलिकाः वाऽसरूपेण न भवन्ति, (भाष्यम्. 3-2-150) इति न्यायेनात्र क्विप्प्रत्ययोऽप्यस्य धातोः ताच्छीलिकेष्वेवार्थेषु भवतीति बोध्यम्।
4. 'गुरोश्च हलः' (3-3-103) इति स्त्रियामकारप्रत्यये रूपमेवम्।
5. ग्रह्यादित्वात् (3-1-134) णिनिप्रत्यये रूपमेवम्।
6. 'जल्पभिक्ष—' (3-2-155) इत्यनेन तच्छीलादिषु कर्तृषु षाकन्प्रत्यये रूपमेवम्। षित्त्वात् स्त्रियां ङीषि भिक्षाकी इति भवति। 'अनुदात्तेतश्च—' (3-2-149) इति प्राप्तस्य युचोऽपवादोऽयम्।
7. तच्छीलादिषु कर्तृषु 'सनाशंसभिक्ष उः' (3-2-168) इति उप्रत्ययः। ताच्छीलिकेषु वाऽसरूपविधिर्नास्ति।' इति, अत्रैव सूत्रे (3-2-168) भिक्षधातोः 'ताच्छीलिकप्रत्ययविधायकस्थले पुनरुपादानात् ज्ञाप्यते इति बोध्यम्।
8. 'कर्मण्यण्' (3-2-1) इति कर्मण्युपपदे अण्प्रत्ययः।

A. 'स्मरोभङ्गुरप्रज्ञो गृहीत्वा भासुरं धनुः।' भ. का. 7. 22.
B. 'अभीरुरवसं स्त्रीभिर्भास्वराभिरिहेश्वरः॥' भ. का. 7.25. [शि. व. 3.60.
C. 'कला दधानः सकलाः स्वभाभिः उद्भासयन् सौधसिताभिराशाः।'
D. 'वज्रप्रभोद्भासिसुरायुधश्रीः या देवसेनेव परैरलङ्घ्या॥' शि. व. 3 64.
E. '............संत्रक्ष्यवेदमतशिक्षकभिक्षुगम्यम्।' धा. का. 1.77.

[अ] क्षीरस्वामी तु 'भिक्ष याच्ञायाम्, अलाभे लाभे च, क्लेशे च, व्यक्तायां वाचि' इत्युपादाय, 'तत्तद्देशादिप्रसिद्धार्थानां पृथङ्निर्देशः।' इति तत्रोपपत्तिमप्याह। प्रसिद्धेषु धातुपाठकोशेषु क्लेशधातुः पृथगेव पठ्यते, न तु भिक्षधातोरर्थत्वेन। स्पष्टमिदं माधवधातुवृत्त्यादिषु प्रकृतस्थले। अतोऽत्रास्माभिरपि क्लेशार्थकत्वमस्य नोपक्षिप्तमिति ज्ञेयम्।